

Brussel, 11 oktober 2024
(OR. en)

14450/24

ELARG 131
COEST 554
CODEC 1931
CADREFIN 148
FIN 899
ECOFIN 1137
BUDGET 60
POLGEN 131

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	10 oktober 2024
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2024) 470 final
Betreft:	MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S Mededeling over het groeiplan voor Moldavië

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2024) 470 final.

Bijlage: COM(2024) 470 final

Brussel, 9.10.2024
COM(2024) 470 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Mededeling over het groeiplan voor Moldavië

INLEIDING

Het uitbreidingsbeleid van de Europese Unie (EU) blijft van cruciaal belang voor het waarborgen en bevorderen van een vreedzaam, stabiel, sterk en verenigd Europa. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne illustreert eens te meer de noodzaak van een vastberaden geostrategische investering in dit beleid. Het volledige lidmaatschap van de Republiek Moldavië (hierna “Moldavië” genoemd) is in het politieke, economische en veiligheidsbelang van de EU. Het is een direct antwoord op de Europese aspiraties van de Moldaviërs en helpt een stabiele en bloeiende democratie te ondersteunen, wat hun levensonderhoud en sociale levensomstandigheden zal verbeteren, en uiteindelijk een veiligere, vreedzame en meer welvarende toekomst. De EU moet Moldavië nu de nodige steun bieden om de duurzame en inclusieve economische groei en het toetredingsproces van het land te versnellen op basis van EU-gerelateerde hervormingen door middel van een nieuw groeiplan voor Moldavië.

De convergentie van Moldavië met de eengemaakte markt van de EU begon in 2014 met de voorlopige inwerkingtreding van de associatieovereenkomst tussen de EU en Moldavië¹, die een diepe en brede vrijhandelsruimte (DCFTA) omvatte. Via het economisch en investeringsplan (EIP) voor het Oostelijk Partnerschap² heeft de EU, in samenwerking met internationale financiële instellingen, reeds 1,6 miljard EUR aan publieke en private investeringen in vlaggenschipprojecten voor Moldavië ter beschikking gesteld. Het EIP heeft een centrale rol gespeeld bij het aanjagen van investeringen in kritieke sectoren zoals connectiviteit, energie-efficiëntie, bedrijfsontwikkeling en concurrentievermogen. De COVID-19-pandemie en de zware economische en sociale lasten voor Moldavië als gevolg van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de pogingen van Rusland om het land te destabiliseren door middel van desinformatiecampagnes en dwang op economisch en energiegebied³, hebben het herstel vertraagd. Het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking van Moldavië bedroeg in 2023 29 % van het EU-gemiddelde, wat duidt op een aanzienlijke sociaaleconomische convergentiekloof met de EU.

Tegen deze moeilijke achtergrond en sinds het land in maart 2022 het EU-lidmaatschap aanvroeg, heeft Moldavië veerkracht getoond en gestaag hervormingen doorgevoerd die van essentieel belang zijn om vooruitgang te boeken op de weg naar toetreding. Dankzij zijn hervormingsverbintenissen kreeg Moldavië in juni 2022 de status van kandidaat-lidstaat van de EU en gingen de toetredingsonderhandelingen van start in juni 2024. Bij het huidige tempo van de economische groei en de trage convergentie zal het land zonder verdere doorslaggevende politieke en economische steun echter niet snel vooruitgang kunnen boeken op zijn weg naar de EU.

De EU heeft het belang erkend van steun aan de partners van de Westelijke Balkan met het nieuwe groeiplan voor de Westelijke Balkan dat in 2023 is gepresenteerd⁴. Het groeiplan voor Moldavië heeft tot doel soortgelijke uitdagingen als die van de landen van de Westelijke Balkan

¹ Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Moldavië, anderzijds; [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:22014A0830\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:22014A0830(01)).

² SWD(2021) 186 final.

³ Op 4 december 2023 stelde Rusland een volledig verbod op de invoer van groenten en fruit uit Moldavië in.

⁴ COM(2023) 691 final.

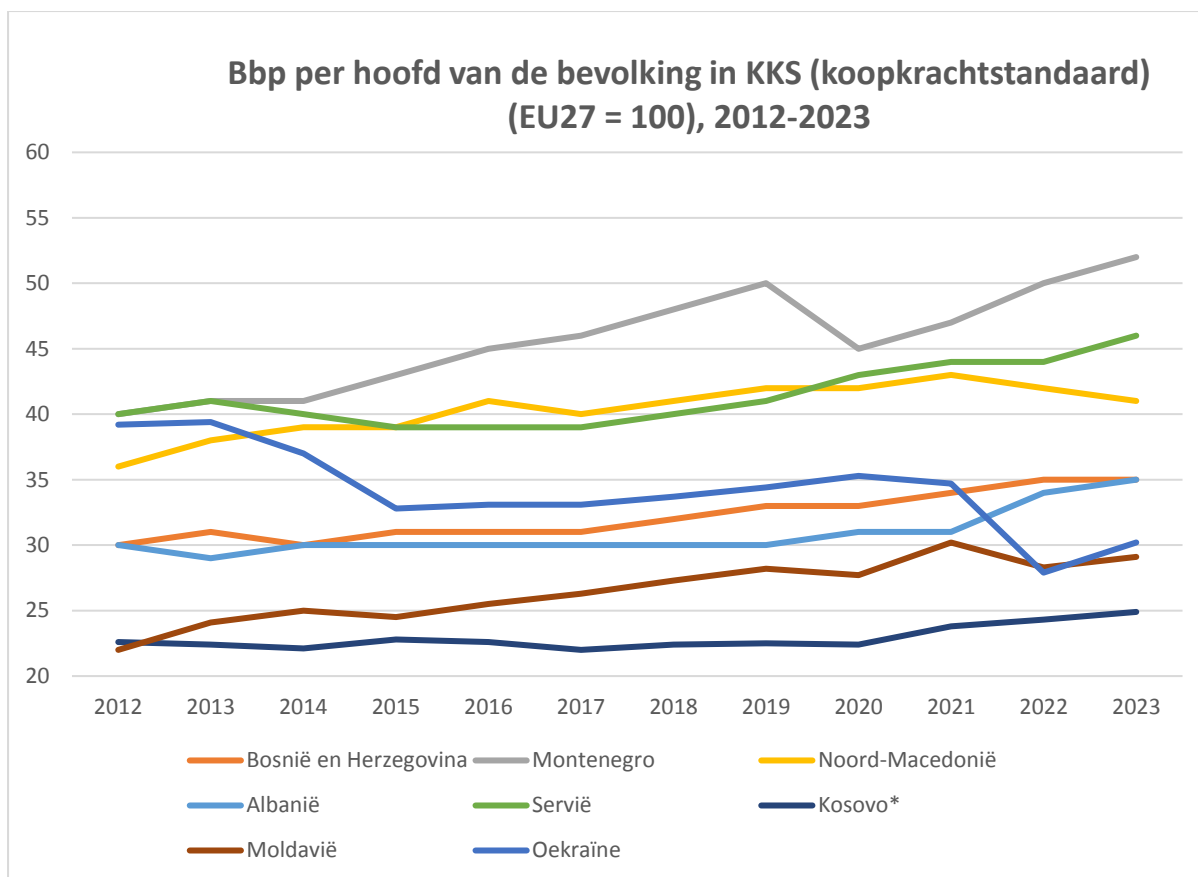
aan te pakken, de sociaaleconomische convergentie met de EU te bevorderen en het toetredingsproces te ondersteunen op basis van de uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen. Het groeiplan voor Moldavië zal een nieuwe en vergelijkbare impuls geven aan de Moldavische economie en samenleving. Het plan, dat op drie pijlers is gestoeld, zal sociaaleconomische en fundamentele hervormingen versnellen (pijler 1), de toegang tot de eengemaakte markt van de EU verbeteren (pijler 2) en de financiële bijstand verhogen door middel van een speciale hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië (pijler 3). Samen zullen het plan en de faciliteit hervormingen en de investeringen mogelijk maken en stimuleren die nodig zijn om het toetredingsproces te versnellen en de Moldavische economie duurzaam te laten groeien en koolstofvrij te maken in het belang van de bevolking.

Met het groeiplan voor Moldavië zullen de onderliggende structurele tekortkomingen worden aangepakt die het groeipotentieel van Moldavië in de weg staan, door het concurrentievermogen van het land te versterken, aanzienlijke investeringen in de particuliere sector en in infrastructuur te ondersteunen, het economisch bestuur te verbeteren, het sociaal kapitaal te ontwikkelen, de groene en digitale transitie te ondersteunen en de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie te bevorderen. Het plan zal Moldavië helpen bij de ontwikkeling van een functionerende en open markteconomie die in staat is het hoofd te bieden aan de concurrentiedruk en de marktkrachten binnen de EU. De versnelde aanpassing aan de wetgeving en de normen van de EU zal ook de geleidelijke integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de EU vergemakkelijken, waardoor al vóór de toetreding toegang tot een aantal voordelen van het EU-lidmaatschap mogelijk zal worden, wat op zijn beurt weer zal leiden tot duurzame economische groei en nieuwe banen.

1. DE HUIDIGE SOCIAALECONOMISCHE SITUATIE VAN MOLDAVIË

Hoewel de huidige regering de elkaar overlappende crises in goede banen heeft geleid, heeft de Moldavische economie de afgelopen jaren moeite gehad om de economische convergentie met de EU te verbeteren. Het bbp per hoofd van de bevolking van het land bedroeg in 2023 29 % van het EU-gemiddelde en ligt daarmee achter op de meeste landen van de Westelijke Balkan. De economie van het land herstelt zich maar langzaam van recente externe schokken en recessies, die werden veroorzaakt door de COVID-19-pandemie en werden verergerd door de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, de inzet van energie in het kader daarvan en de daaruit voortvloeiende energie- en vluchtelingencrises⁵. Het economisch herstel zal zich naar verwachting voortzetten in 2024 en 2025, hoewel de jaarlijkse groei van het bbp waarschijnlijk onder het niveau zal blijven dat nodig is voor een snelle convergentie met het EU-gemiddelde.

⁵ Na een daling van 8 % van het bbp in 2020 als gevolg van de COVID-19-pandemie, gevolgd door een sterke heropleving met 14 % in 2021, kromp de Moldavische economie opnieuw met 5 % in 2022, na het begin van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne. De economie maakte ook een energiecrisis door vanwege haar afhankelijkheid van Russisch gas en ernstige droogteperiodes die van invloed waren op de landbouwopbrengsten, die cruciaal zijn voor de economische prestaties van Moldavië. De Moldavische economie kwam geleidelijk in een herstelfase, zij het in een traag tempo, met een reële groei van het bbp van 0,7 % voor 2023.

Bron: Eurostat en Wereldbank.

* Deze benaming laat de standpunten over de status van Kosovo onverlet en is in overeenstemming met Resolutie 1244/1999 van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

De Moldavische economie heeft ook te lijden gehad van jarenlange te lage investeringen, terwijl de economische diversificatie laag blijft. De uitvoer van het land bestaat voornamelijk uit landbouw- en industrieproducten met een geringe toegevoegde waarde, zoals graangewassen en oliehoudende zaden, elektrische apparatuur en textiel. Door het gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten, de lage productiviteit en een van de hoogste emigratiecijfers in Europa, heeft Moldavië moeite om het geschoolde menselijk kapitaal te behouden dat nodig is om zijn economie te laten groeien. De overheidsinvesteringen als percentage van het bbp zijn beperkt gebleven, waardoor het vermogen om de vitale energie-, digitale en transportinfrastructuur te verbeteren is afgenomen. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft het nog moeilijker gemaakt om buitenlandse directe investeringen (BDI) aan te trekken. De activa van overheidsbedrijven, die ongeveer een vijfde van het bbp van Moldavië uitmaken, vormen een financiële last voor de economie en dragen bij aan het gebrek aan concurrentie en de inefficiëntie.

In combinatie met een over het algemeen zwak ondernemingsklimaat en afhankelijkheid van de invoer van energie, vormen deze belemmeringen een aanzienlijke barrière voor het vermogen van Moldavië om de kansen die de diepe en brede vrijhandelsruimte met de EU

biedt, in hoge mate te benutten. De diepe en brede vrijhandelsruimte biedt een schat aan onbenut potentieel zodat Moldavië niet alleen het volume maar ook de toegevoegde waarde van zijn uitvoer in de landbouw, de be- en verwerkende industrie, de informatie- en communicatietechnologie en andere dienstensectoren moet vergroten.

Een ambitieuze hervormings- en investeringsstrategie zou de katalysator kunnen zijn om deze doelstellingen te verwezenlijken.

2. HET GROEIPLAN VOOR MOLDAVIË EN DE BELANGRIJKSTE PIJLERS ERVAN

Nu Moldavië zich herstelt van de recente externe schokken, moet het land aanzienlijke steun krijgen om zijn economische kansen te benutten, de convergentie te versnellen en inclusieve en duurzame economische groei voor zijn burgers te bevorderen. Om tijdig vooruitgang te kunnen boeken, zal het voorgestelde groeiplan voor Moldavië — net als dat voor Oekraïne en de Westelijke Balkan — op drie pijlers berusten:

- 1) ***De sociaaleconomische en fundamentele hervormingen versnellen***⁶ door ondersteuning van een specifieke hervormingsagenda die nauw samenhangt met het proces van toetreding tot de Europese Unie van Moldavië.
- 2) ***De toegang tot de eengemaakte markt van de EU verbeteren***, op basis van de kansen die zich voordoen dankzij de diepe en brede vrijhandelsruimte en deelname aan programma's en beleidsmaatregelen van de EU, afhankelijk van de aanpassing door Moldavië aan de relevante regels voor de eengemaakte markt van de EU.
- 3) ***De financiële bijstand verhogen*** om de uitvoering van sociaaleconomische en fundamentele hervormingen te ondersteunen en bij te dragen aan het aantrekken van investeringen, door middel van een speciale hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië waarvan de uitbetalingen afhankelijk zijn van de voortgang van de hervormingen.

Met deze drie pijlers, die elkaar versterken en voortbouwen op het hervormingsproces in overeenstemming met de associatieovereenkomst/diepe en brede vrijhandelsruimte en de resultaten van het EIP, worden de onderliggende structurele problemen aangepakt die het land belemmeren verder te groeien en kan Moldavië worden geholpen zijn economie in het komende decennium te verdubbelen. In overeenstemming met de bestaande uitbreidingsmethodologie⁷ zal het plan ook de goedkeuring en uitvoering van het acquis versnellen en sociaaleconomische voordelen van integratie opleveren vóór de toetreding tot de EU. In dit verband zijn fundamentele hervormingen, onder meer ter versterking van de rechtsstaat en de grondrechten, onmisbaar om de voordelen van integratie te kunnen benutten en om een gunstig klimaat tot

⁶ Het cluster van fundamentele hervormingen omvat: hoofdstuk 23 — Rechterlijke macht en grondrechten, hoofdstuk 24 — Justitie, vrijheid en veiligheid, economische criteria, functioneren van de democratische instellingen, hervorming van het openbaar bestuur, hoofdstuk 5 — Overheidsopdrachten, hoofdstuk 18 — Statistiek en hoofdstuk 32 — Financiële controle.

⁷ COM(2020) 57 final.

stand te brengen voor het aantrekken van particuliere investeringen, het ontwikkelen van duurzame economische groei en het verminderen van uitstoot.

Pijler 1: de sociaaleconomische en fundamentele hervormingen versnellen met behulp van een specifieke hervormingsagenda

Om de duurzame en inclusieve sociaaleconomische convergentie van Moldavië met de EU in de aanloop naar toetreding te versnellen, zal voor het groeiplan voor Moldavië een hervormingsagenda centraal worden gesteld. De hervormingsagenda zal de ambitieuze hervormingsinitiatieven van Moldavië helpen structureren en veiligstellen, de uitvoering ervan stimuleren en begeleidende investeringen mogelijk maken. De hervormingsagenda zal worden gebaseerd op de nationale ontwikkelingsstrategie van Moldavië⁸, de nationale strategie van economische ontwikkeling 2030, nationale sectorale strategieën, de associatieagenda EU-Moldavië voor de periode 2021-2027, bestaande aanbevelingen uit de jaarlijkse uitbreidingspakketten, conclusies van de economische en financiële dialoog, het economische hervormingsprogramma en het prioritaire actieplan 2023-2024⁹. De door Moldavië ontwikkelde hervormingsagenda zal door de Europese Commissie worden beoordeeld en goedgekeurd.

Met de hervormingsagenda zullen prioritaire hervormingen voor de sociaaleconomische ontwikkeling worden geschetst en zal worden voortgebouwd op de **belangrijkste aanjagers van economische groei**: economische concurrentiekracht; economische veerkracht, met inbegrip van infrastructuur en energie; economisch bestuur; sociaal kapitaal; en de groene en digitale transitie.

Om het **economische concurrentievermogen** te bevorderen, zal de hervormingsagenda maatregelen omvatten om het ondernemingsklimaat en de ondersteuning van het mkb te verbeteren, onder meer vanuit regelgevend oogpunt; het nieuwe industriebeleid uit te voeren; de uitvoer en investeringen te stimuleren om de integratie van lokale bedrijven in mondiale waardeketens te bevorderen. Om de **veerkracht van de economie** te versterken, zijn structurele hervormingen nodig om de connectiviteitskloof van Moldavië te overbruggen, met name door beleidsmaatregelen op het gebied van vervoer, energie en digitalisering op elkaar af te stemmen en te zorgen voor aanzienlijk hogere investeringen in deze belangrijke sectoren. Daarnaast moet het **economisch bestuur** worden verbeterd, onder andere door het beheer van de overheidsfinanciën te versterken via audit- en controlesystemen, de inefficiëntie van overheidsbedrijven aan te pakken en hun dominantie in productieve sectoren te verminderen.

Wat het **sociale kapitaal** betreft, zullen maatregelen nodig zijn ter ondersteuning van hervormingen op het gebied van onderwijs, vaardigheden, inclusieve werkgelegenheid en kansen op de arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor jongeren, gendergelijkheid en economische empowerment van vrouwen, sociale bescherming en gezondheid.

⁸ [LP315/2022 \(legis.md\)](#).

⁹ Prioritair actieplan voor een versterkte uitvoering van het onderdeel diepe en brede vrijhandelsruimte van de associatieovereenkomst tussen de Republiek Moldavië en de Europese Unie in 2023-2024: [Handelsbetrekkingen van de EU met Moldavië \(europa.eu\)](#).

Tot slot zal de **groene transitie** als horizontale prioriteit Moldavië helpen zijn economie en infrastructuur koolstofvrij te maken en de aantasting en vervuiling van het milieu af te remmen, in overeenstemming met de verbintenis van Moldavië om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. Er zal aandacht worden besteed aan de productiviteit van hulpbronnen en de circulaire economie, biodiversiteit, een koolstofarm milieu en het versterken van milieu-instellingen.

In de hervormingsagenda zullen de belangrijkste hervormingen **voor alle fundamentele aspecten** van het proces van toetreding tot de EU worden geschetst, vanwege hun horizontale karakter, de centrale rol die zij spelen in het toetredingsproces en het belang ervan voor een bloeiende economie, een gezond ondernemingsklimaat en het vertrouwen van investeerders. Dankzij de hervormingen zullen de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad worden versterkt, evenals het beheer van binnenlandse zaken, onder meer door afstemming van het visumbeleid op dat van de EU. Verder zullen de hervormingen de fundamentele rechten waarborgen, waaronder de vrijheid van meningsuiting en het functioneren van democratische instellingen, en de hervorming van het openbaar bestuur van Moldavië versterken.

De succesvolle uitvoering van de **hervormingsagenda** zal het tempo bepalen voor de uitvoering van het groeiplan voor Moldavië: uitbetalingen van EU-financiering in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit zullen afhankelijk worden gesteld van de geboekte vooruitgang en zullen bijdragen tot het versnellen van het tempo van de toetredingsonderhandelingen.

Pijler 2: de toegang tot de eengemaakte markt van de EU verbeteren

Een van de belangrijkste redenen voor het groeiplan is het bieden van meer mogelijkheden aan het land om de banden met de eengemaakte markt van de EU aan te halen. Het groeiplan zal het vermogen van Moldavië om de concurrentiedruk van de markt het hoofd te bieden geleidelijk versterken en goederen en diensten van hogere waarde toegang tot de markt bieden in op uitvoer gerichte sectoren, hetgeen ten goede komt aan duurzame en inclusieve groei en aan de werkgelegenheid. Het heeft tot doel een gelijk speelveld te creëren voor exporteurs in Moldavië en in de EU door EU-normen en -standaarden toe te passen op Moldavische producten.

In het groeiplan worden gerichte acties voorgesteld op vijf prioritaire gebieden waarop Moldavië onmiddellijk stappen kan zetten om de voordelen van de eengemaakte markt op te schalen: i) vrij verkeer van goederen en integratie in de toeleveringsketens; ii) bevordering van handels- en transportverbindingen; iii) integratie in de energiemarkt van de EU; iv) integratie in de digitale markt; en v) toegang tot de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA).

Onmiddellijke maatregelen zullen gericht zijn op het vrije verkeer van goederen, en met name op normalisatie, certificering, conformiteitsbeoordeling en markttoezicht, waardoor de Moldavische uitvoer naar de eengemaakte markt zal toenemen. Naarmate het land de noodzakelijke voorbereidingen heeft getroffen, zal extra toegang mogelijk worden.

Grensoverschrijdingsprocessen, met inbegrip van de douane, kunnen worden vergemakkelijkt en de algemene veiligheid van de toeleveringsketen kan worden verbeterd door Moldavië te laten toetreden tot de Overeenkomst betreffende een gemeenschappelijke regeling inzake douanevervoer en gebruik te laten maken van het geïntegreerd veterinair computersysteem (Traces, Trade Control and Expert System) in **handels- en transportverbindingen**. Verder zal worden onderzocht hoe grensprocedures kunnen worden gestroomlijnd om de handelsstromen te verbeteren. De toegang van Moldavië tot de **gemeenschappelijke eurobetalingsruimte** (SEPA), die enkel mogelijk is als wordt voldaan aan de noodzakelijke criteria en afhangt van een besluit van de Europese Betalingsraad, zal stimulerend werken voor de grensoverschrijdende handel en investeringen. Vooruitblikkend naar de integratie in de digitale eengemaakte markt zullen mogelijkheden om toe te treden tot het roaminggebied van de EU worden ondersteund, alsook deelname aan **vlaggenschipinitiatieven van de EU**, zoals de Europese portemonnee voor digitale identiteit en de EU-cyberbeveiligingsreserve.

Andere mogelijke samenwerkingsgebieden zijn **kritieke geneesmiddelen, e-commerce en erkenning van vaardigheden**. Door toegang te krijgen tot de alliantie voor kritieke geneesmiddelen zou Moldavië strategische partnerschappen kunnen ontwikkelen om de levering van kritieke geneesmiddelen veilig te stellen. Er zouden diensten op het gebied van e-commerce, waaronder pakketbezorgdiensten en toeristische diensten, kunnen worden ontwikkeld. Samenwerking op het gebied van vaardigheden en erkenning van kwalificaties zou de toegang van Moldavische burgers tot de arbeidsmarkt van de EU verbeteren (zie bijlage).

Moldavië onderhoudt reeds nauwe handelsbetrekkingen met zijn EU-buurlanden, die de afgelopen tien jaar zijn verdubbeld. Verdere mogelijkheden moeten worden onderzocht om de toename van het volume en de toegevoegde waarde te ondersteunen en de potentiële voordelen voor Moldavië te vergroten, onder meer door de handelsbetrekkingen met Oekraïne verder te versterken. De verbeterde toegang van Moldavië tot de eengemaakte markt van de EU wordt ook ondersteund door zijn deelname aan de Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst (Cefta)¹⁰. In dit verband wordt van Moldavië verwacht dat het de werkzaamheden van deze regionale organisatie constructief blijft ondersteunen. Er zal verdere bijstand worden verleend om het regionale ontwikkelingsbeleid van het land en slimme specialisatie te versterken, rekening houdend met de interregionale samenwerking in de EU, onder meer in het Donagebied en het Zwarte Zeegebied¹¹.

Pijler 3: de financiële bijstand verhogen om sociaaleconomische en fundamentele hervormingen te ondersteunen en investeringen aan te trekken

De EU heeft de afgelopen jaren een centrale rol gespeeld bij het verlenen van de nodige financiële bijstand om Moldavië weerbaarder te maken en heeft daarbij gerichte steun geboden. Sinds 2021 heeft de EU haar steun voor en solidariteit met Moldavië met klem herbevestigd door 2,2 miljard EUR aan leningen en niet-terugbetaalbare steun beschikbaar te stellen.

¹⁰ De Midden-Europese Vrijhandelsovereenkomst (Cefta) uit 2006 brengt de landen van de Westelijke Balkan en Moldavië samen in een regionaal handelsgebied en is bedoeld om de handel in goederen en diensten binnen de regio te liberaliseren. Het werk in het kader van de Cefta is in 2020 opgenomen in het actieplan voor de gemeenschappelijke regionale markt.

¹¹ Met name via de strategie van de Europese Unie voor het Donagebied en de gemeenschappelijke maritieme agenda voor de Zwarte Zee.

Moldavië ontvangt momenteel steun van de EU in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI). De financiering is verstrekt via verschillende vormen van steun, zoals directe begrotingssteun, macrofinanciële bijstand, deelname aan EU-programma's en projecten met internationale financiële instellingen die worden gedekt door de EU-begroting.

Met het oog op het toetredingstraject van het land heeft de hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië (de faciliteit) tot doel **meer financiële steun** te verlenen voor de uitvoering van de uitgebreide hervormingsagenda. De investeringen zullen Moldavië helpen zijn potentieel op het gebied van duurzame economische en sociale ontwikkeling optimaal te benutten in vergelijking met de EU-lidstaten, waarmee de levensstandaard zal worden verbeterd en de toetreding van Moldavië zal worden versneld.

De faciliteit, die afzonderlijk als wetgevingsvoorstel bij het Europees Parlement en de Raad is ingediend, zal maximaal 1,8 miljard EUR aan steun verlenen en komt in grote mate overeen met de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan¹². De faciliteit zal worden gefinancierd uit de 420 miljoen EUR aan bilaterale toewijzingen voor Moldavië in het kader van het NDICI en heeft betrekking op de periode 2025-2027. Een deel van dit bedrag zal worden gebruikt om **leningen** te mobiliseren, die rechtstreeks aan de nationale begroting van Moldavië worden uitbetaald, om de in de hervormingsagenda beschreven hervormingen te versnellen en de vereiste investeringen mogelijk te maken. Deze leningen zullen tegen zeer gunstige voorwaarden worden verstrekt, met een lange terugbetalingstermijn en voordelige rentetarieven. Nog steeds zal **niet-terugbetaalbare** financiële steun uit de bilaterale portefeuille worden verstrekt, met inbegrip van technische bijstand om de uitvoering van de prioriteiten van het groeiplan te begeleiden en steun te verlenen aan het maatschappelijk middenveld. Moldavië zal blijven profiteren van regionale initiatieven en aan EU-programma's blijven deelnemen.

De uitbetalingen in het kader van de faciliteit zullen afhankelijk worden gesteld van de uitvoering van specifieke hervormingen en investeringen die in de hervormingsagenda zijn vastgesteld en die als betalingsvoorwaarden zullen fungeren, d.w.z. dat zij, zodra zij zijn uitgevoerd, aanleiding zullen geven tot de vrijgave van middelen in het kader van de nieuwe hervormings- en groeifaciliteit volgens een vooraf vastgesteld tijdschema.

Door de verhoogde financiële steun in het kader van pijler 3 en de hervormingsagenda in het kader van pijler 1 aan elkaar te koppelen, samen met de kansen die worden geboden door pijler 2 (toegang tot de eengemaakte markt van de EU), zal het groeiplan de sociaaleconomische convergentie van Moldavië met de EU en het toetredingsproces van het land ondersteunen door de aanpassing aan de waarden, wetten en normen van de EU te versnellen.

Naar verwachting zal de faciliteit ongeveer 2,5 miljard EUR aan nieuwe investeringen van internationale financiële instellingen en de particuliere sector mobiliseren. Deze aanzienlijke toename van publieke en particuliere investeringen zal hand in hand gaan met de uitvoering van de hervormingsagenda om de infrastructuur op het gebied van energie, vervoer en digitale

¹² Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan.

connectiviteit tot stand te brengen die nodig is om het bedrijfsleven en de handel te laten floreren. De faciliteit zal ook investeringen genereren om Moldavië te begeleiden op zijn weg naar decarbonisatie. Het **nabuuerschapsinvesteringsplatform** (NIP)¹³ zal het belangrijkste instrument zijn voor de uitvoering van deze investeringen. Hiermee zal worden voortgebouwd op het werk dat reeds is verricht via het economisch en investeringsplan voor Moldavië¹⁴, dat de aanzet heeft gegeven tot investeringen in kritieke sectoren zoals connectiviteit, energie-efficiëntie, bedrijfsontwikkeling en concurrentievermogen.

Het groeiplan, waarin de nadruk ligt op de hervormingsagenda en op elkaar afgestemde investeringen, zal dienen als een sterk strategisch kader en zou Moldavië kunnen ondersteunen bij zijn inspanningen voor donorcoördinatie, met name in de context van het partnerschapsplatform voor Moldavië, waarin de EU-lidstaten, de G7-landen, internationale partners en gelijkgestemde partners zijn verenigd.

CONCLUSIE

Moldavië is op weg naar toetreding tot de EU. In het licht van de gevolgen van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de hybride oorlogvoering van Rusland tegen Moldavië, blijft het land voor grote uitdagingen staan om zijn economische groei nieuw leven in te blazen en in een passend tempo sociaaleconomische hervormingen door te voeren. Voortbouwend op het groeiplan voor de Westelijke Balkan vormt het groeiplan voor Moldavië een tijdige uitbreiding van het aanbod van de EU om Moldavië te helpen zijn vooruitzichten voor duurzame economische ontwikkeling te verbeteren en de fundamentele hervormingen te versnellen die nodig zijn om de economische convergentiekloof te verkleinen.

Via de drie onderling verbonden pijlers zal via het plan de **integratie van Moldavië in de EU en haar eengemaakte markt** worden ondersteund. Het plan heeft tot doel structurele problemen te overwinnen, fundamentele hervormingen op het gebied van de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad te bevorderen. Het plan zal ervoor zorgen dat belangrijke investeringstekorten in infrastructuur en bedrijven worden aangevuld, dat de groene en digitale transitie wordt bevorderd en dat de productiviteit wordt verhoogd, doordat het is gericht op belangrijke sectoren met een hoog groeipotentieel. Uiteindelijk zal dit de Moldavische economie in staat stellen om in de komende tien jaar mogelijk te verdubbelen en nieuwe kapitaalinvesteringen aan te trekken. Het plan zal de oprichting van 5 000 nieuwe bedrijven helpen vergemakkelijken en 100 000 Moldavische burgers aan een baan helpen.

Om ten volle van het groeiplan te kunnen profiteren, moet Moldavië hervormingen doorvoeren en **zorgen voor een brede aanpak waarbij alle geledingen van de samenleving worden betrokken**. Dit moet op zijn beurt leiden tot een snellere aanpassing aan de wetten en normen van de EU en tot hervormingen op de fundamentele gebieden van het uitbreidingsproces. Voor

¹³ Het NIP is een mechanisme om extra middelen aan te trekken voor de financiering van infrastructuurprojecten in de landen van het Oostelijk en Zuidelijk Nabuurschap. In dit mechanisme worden subsidies van de EU en haar lidstaten gebundeld en gebruikt om leningen van Europese financiële instellingen en bijdragen van de partnerlanden zelf te genereren.

¹⁴ In het kader van het EIP is al 1,6 miljard EUR aan publieke en particuliere investeringen gemobiliseerd, waaruit blijkt dat het effectief is in het aantrekken van middelen en het versterken van de economische veerkracht.

een doeltreffende uitvoering is een robuust mechanisme nodig met een sterke interinstitutionele coördinatie binnen het land.

Het groeiplan zal dienen als een strategisch stappenplan voor investeringen in de komende jaren en een platform bieden voor betere donorcoördinatie, of om brede en gerichte steun voor essentiële hervormingen en investeringen zeker te stellen.

Door een sterke en veerkrachtige economie te stimuleren, zal het groeiplan voor Moldavië tastbare voordelen opleveren voor alle burgers en de basis leggen voor een duurzame, welvarende en vreedzame toekomst voor Moldavië, waarin de ambitie om de integratie met de EU te versnellen tot uiting komt.